

INTERPELLATION 3/2009 rd

Insatser för att trygga äldrevården och de äldres rättigheter

Till riksdagen

Längre livstid är en av de största vinsterna med vårt välfärdssamhälle, men det ökar samtidigt behovet av vård och omsorg. Och många kommuner har i själva verket tillgodosett vårdbehovet på ett utmärkt sätt. På flertalet institutioner är allt gott och väl. Kvalificerad personal med inriktning på äldreomsorg ger äldrebefolkningen hjälp och omsorg och ordnar rekreation. Alla har ett eget trivsamt rum eller egen lägenhet med hemtrevliga gemensamhetsrum.

En färsk rapport från länsstyrelserna om läget inom institutionsvården för äldre pekar emellertid på att det finns allvarliga brister i omsorgen. De äldres möjligheter att röra sig fritt begränsas onödigt mycket, de övermedicineras med psyko-farmaka eller utsätts för polyfarmaci och risk för läkemedelsinteraktioner och aktiviteterna för att stödja deras funktionsförmåga blir lidande. Det finns brister i mathållningen och nattfastan kan överstiga tolv timmar. Vidare brister det i hygien. Anhöriga berättar om patienter på vårdavdelningar som inte duschats på en och en halv vecka och inte får hjälp med maten. Frakturer behandlas som krosskador och i värsta fall kan det dröja dagar innan patienterna får rätt diagnos. På grund av läkarbristen på hälsovårdscentralerna hinner läkarna inte göra besök på äldreomsorgen eller så hinner de helt enkelt inte ta ansvar för vården av äldre.

På en del HVC-anknutna långvårdsavdelningar ligger det 4—5 personer i samma rum. Fastigheterna är gamla och opraktiska och det förekom-

mer problem med både patient- och brandsäkerheten.

Alltför ofta är antalet anställda på samtliga enheter i kommunerna och sjukvårdsdistrikten anpassat efter den undre gränsen för kvalitetsrekommendationerna inom äldrevården, som är 0,5—0,6 vårdanställd om dygnet per klient för dygnetruntvård, eller ligger ännu längre. På grund av sparbetingen anställs inga vikarier eller i bästa fall bara okvalificerade personer. Det mest flagranta exemplet är en minderårig som självständigt ansvarar för nattsift. Belastningen på vårdarna ökar när de kan bli tvungna att arbeta extra långa skift och utöver omsorgsarbetet också tar hand om städning eller kosthåll. Det i sin tur resulterar i utmattning och större sjukfrånvaro.

Problemen beror inte bara på personalbrist och ekonomiska svårigheter i kommunerna. De har också ett samband med bland annat dålig organisation av arbetet, okvalificerad personal, splittrad tillgång till tjänster och små resurser för övervakningen. Pressen på personalen ökar ytterligare av att vårdarna utöver sitt eget arbete ofta också måste fatta prioriteringsbeslut som egentligen hör till arbetsledningen. De för dagligen en etisk kamp med sig själva om arbetsmoralen, frågor som är av en annan art än de praktiska problemen.

Också hemmaboende äldre måste kämpa på utan att få adekvat hjälp. Hemtjänsten brottas med knappa personella resurser och i många

kommuner förekommer det stora brister i stödet för närståendevård.

Det har länge varit känt att det förekommer problem inom äldreomsorgen. Redan förra riksdagsvalet fokuserade på bättre äldreservice och alla partier ville dra sitt strå till stacken och förbättra äldreomsorgen. Också regeringsprogrammet har en skrivning om äldrebefolkningens rätt till god vård. Ändå har man inte tagit i problemen på allvar.

Med tanke på framtiden är det angeläget att se till att vård och omsorg är attraktiva sektorer och att det finns kvalificerad personal. I framtiden kommer det knappast att bli lättare att organisera äldreservicen eftersom vi 2020 kommer att ha cirka 600 000 fler personer över 65 år än i dag samtidigt som befolkningen i arbetsför ålder minskar med 200 000 personer.

För att garantera större jämlikhet i den kommunala äldreservicen behöver vi ingenting min-

dre än en lag om äldreservice. Inte nog med det. Lagen måste också följas och kommunerna få extra statsandelar för att kunna verkställa den. Regeringen har varit slapphänt i sina försök att undanröja bristerna i äldreservicen. I stället vältrar den över problemen på kommunerna, och någon lag om äldreservice har ännu inte initierats.

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Vilka brådskande åtgärder kommer regeringen att vidta för att stifta en lag om högkvalitativ äldreservice och garantier för de äldres grundläggande fri- och rättigheter och för att avsätta adekvata resurser för genomförandet av lagen?

Helsingfors den 18 september 2009

Tarja Filatov /sd
Jukka Gustafsson /sd
Heli Paasio /sd
Jutta Urpilainen /sd
Antti Vuolanne /sd
Valto Koski /sd
Merja Kuusisto /sd
Krista Kiuru /sd
Raimo Piirainen /sd
Sirpa Paatero /sd
Tuula Väättäin /sd
Eero Heinäluoma /sd
Erkki Tuomioja /sd
Rakel Hiltunen /sd
Lauri Kähkönen /sd
Jacob Söderman /sd
Jouko Skinnari /sd
Pia Viitanen /sd
Matti Ahde /sd
Antti Kalliomäki /sd
Ilkka Kantola /sd
Kari Rajamäki /sd
Matti Saarinen /sd

Tero Rönni /sd
Pauliina Viitamies /sd
Katja Taimela /sd
Tuula Peltonen /sd
Johannes Koskinen /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Esa Lahtela /sd
Merja Kuusisto /sd
Anneli Kiljunen /sd
Saara Karhu /sd
Susanna Huovinen /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Sinikka Hurskainen /sd
Päivi Lipponen /sd
Satu Taiveaho /sd
Annika Lapintie /vänt
Martti Korhonen /vänt
Unto Valpas /vänt
Jyrki Yrttiaho /vänt
Markus Mustajärvi /vänt
Matti Kangas /vänt
Matti Kauppila /vänt
Esko-Juhani Tennilä /vänt

IP 3/2009 rd — Tarja Filatov /sd m.fl.

Mikko Kuoppa /vänt
Erkki Virtanen /vänt
Merja Kyllönen /vänt
Jaakko Laakso /vänt
Pentti Tiusanen /vänt
Kari Uotila /vänt
Veijo Puhjo /vänt
Minna Sirnö /vänt
Paavo Arhinmäki /vänt
Päivi Räsänen /kd
Sari Palm /kd

Tarja Tallqvist /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Bjarne Kallis /kd
Leena Rauhala /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Raimo Vistbacka /saf
Pentti Oinonen /saf
Pietari Jääskeläinen /saf
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Pertti Virtanen /saf